

[Udenrigsministeren.]

medlemmer af Nordisk Råds økonomiske udvalg forslag om, at de nordiske landes regeringer skulle afslutte en samarbejds-overenskomst med det nævnte sigte.

På statsministermødet i Hangö i november 1961 stillede de nordiske regeringsschefer sig positivt til tanken om en almindelig nordisk samarbejds-overenskomst.

Med indgåelsen af denne overenskomst tilsigter de fem nordiske lande at lægge rammerne for en fortsat styrkelse af det nordiske samarbejde under samtidig hensyntagen til ønsket om ikke at gøre det vanskeligere for de enkelte nordiske lande at deltage i det videre europæiske samarbejde på den måde, der stemmer bedst med det enkelte lands forudsætninger. Overenskomsten — der ikke forudsætter ændringer i gældende dansk lovgivning — går efter sit indhold og sit sigte ud over det snævert økonomiske samarbejde og vil således også på det retslige og kulturelle område blive af betydning for den videre udbygning af de nære forbindelser mellem vore fem nordiske lande.

Det var ved overenskomstens behandling i Nordisk Råd og i forbindelse med dens undertegnelse et almindeligt udtalt ønske, at overenskomstens ratifikation skulle fremskyndes med henblik på dens snarlige ikrafttræden. Regeringen deler dette ønske, ligesom det på grundlag af behandlingen i Nordisk Råd er mit indtryk, at partierne i det høje ting vil gøre det.

Jeg skal på denne baggrund henstille, at forslaget til folketingsbeslutning må blive genstand for en hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om teatre*.

Det er første gang, der forelægges folketinget et forslag om en almindelig lovgivning om teatre bortset fra det kgl. teater. Tanken om en sådan almindelig teaterlov er imidlertid langtfra af ny dato.

Allerede i 1938 nedsatte justitsministeriet et udvalg med den opgave at undersøge

de vilkår, hvorunder privatteatrene arbejdede, og eventuelt fremkomme med forslag til ændringer. Dette udvalg afgav i 1941 en betænkning blandt andet indeholdende udkast til en lov om udøvelse af teatervirksomhed. Betænkningen kom imidlertid ikke til at afgive grundlag for noget lovforslag, idet krigsforholdene gjorde det naturligt, at man udskød behandlingen af disse spørgsmål. Efter krigens afslutning kom teatrenes forhold på ny under debat, og i 1949 nedsatte justitsministeriet et nyt udvalg, som med udgangspunkt i den tidligere betænkning skulle fremkomme med forslag om ændring i privatteatrenes forhold. Også dette udvalg, som afgav betænkning i 1951, udarbejdede et udkast til lov om udøvelse af teatervirksomhed, men heller ikke dette udvalgsarbejde førte til noget resultat.

I 1954 nedsatte regeringen en tredje teaterkommission, der fik til opgave at undersøge landets teaterforhold som helhed og på grundlag af denne undersøgelse at afgive indstilling om, hvilke foranstaltninger af lovgivningsmæssig, økonomisk og organisatorisk art der burde iværksættes til op-hjælpning af teatrene.

Det lovforslag, der nu fremsættes, hviler i væsentlig grad på denne kommissions arbejde, som det er udtrykt i betænkningen af december 1960 med det deri indeholdte udkast til lov om teatre. Imidlertid er der på en række punkter sket afvigelse fra dette forslag — også på enkelte væsentlige punkter — og der er gjort rede for disse afvigelser i lovforslagets bemærkninger.

I overensstemmelse med teaterkommissionen og de nævnte tidligere udvalg forudsætter lovforslaget bevarelse af det gældende bevillingssystem. Man kan måske i princippet føle sig tiltalt af fri næring også på dette område, men der er ikke rettet og kan heller ikke rettes indvendinger af betydning mod bevillingssystemet, som det hidtil har været praktiseret, og — hvad jeg finder afgørende — opretholdelsen af bevillingssystemet kan i den nuværende situation, hvor antallet af private teatre er dalet til det faretruende, hjælpe til at opretholde et rimeligt forhold mellem de teatre, der udelukkende lægger vægt på det underholdningsprægede, og de teatre, som også forsøger at anlægge et litterært præget repertoire. I den herskende situation finder jeg

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

derfor ingen anledning til at foreslå bevillingssystemet afskaffet.

Lovforslagets kapitel 1 om teaterbevillinger indeholder de regler, der følger af opretholdelsen af bevillingssystemet. De er for en stor del af teknisk karakter og skal derfor ikke refereres her, men to bestemmelser, der er nye i forhold til de tidligere udkast, skal jeg dog kort omtale. § 5, stk. 3, fastslår, at en bevillingshaver ikke må drive teaterforlagsvirksomhed i Danmark eller være økonomisk interesseret i en sådan virksomhed, medmindre der gives en særskilt tilladelse hertil. Denne regel er indsat, fordi man af mange grunde må nære store betænkeligheder ved at sammenblande teaterledelse og teaterforlagsvirksomhed, et forhold, som har givet sig uheldige udslag. I § 7 om bevillingshaverens sikkerhedsstillelse bestemmes, at der i særligt begrundede tilfælde kan ydes en statsgaranti i stedet for den sikkerhed, som bevillingshaveren skal stille for lønkrav m. v. I overensstemmelse med de tidligere udvalg og kommissioner foreslår man således den gældende depotordning opretholdt, men den foreslåede nye bestemmelse er indsat for at afbøde de uheldige virkninger, som det kan have for en bevillingshavers økonomi uproduktivt at måtte beslaglægge en ikke helt ubetydelig kapital, som kan anvendes mere produktivt i teatrets drift.

Efter det almindelige afsnit om teaterbevillinger behandler lovforslaget de forskellige eksisterende teaterformer, landsdelsscener, det rejsende teater og anden teatervirksomhed, herunder først og fremmest de faste private teatre. Det gælder for alle disse teaterformer, at offentlig støtte er nødvendig til deres opretholdelse og udvikling. De modtager allerede i dag statsstøtte, men det er nødvendigt, for at disse teatre kan trives og øge deres indsats, at man lægger faste lovmæssige rammer omkring støtten, udvider den og finder frem til nye og bedre virkende støtteformer.

Teatrets kunst er en nødvendig kultur-

faktor og derfor en nødvendig samfundsfaktor. I en situation, hvor teaterlivet af mange grunde står i fare for at stagnere, ja, at uddø i Danmark — og dette samtidig med at man kan iagttage en usædvanlig grøde i andre kulturelt beslægtede landes teaterliv — er det derfor samfundets pligt over for sig selv at træde støttende til, økonomisk, organisatorisk og på anden måde.

Ud fra dette grundsynspunkt stilles der i lovforslaget en række forslag, der tager sigte på etableringen af støtteordninger, afpasset efter hver enkelt teaterforms særlige forhold. Landsdelsscenerne har til opgave at søge teaterbehovet dækket i deres hjembyer, og de skal desuden ved turneer bidrage til denne opgaves løsning i landsdelen. Scenerne har pligt til at skabe et alsidigt repertoire, hvor det bedste både inden for ældre og nyere dramatik er repræsenteret, og de har tillige en særlig forpligtelse over for danske dramatikere. Også over for musikdramatikken er landsdelsscenerne forpligtet på den måde, at de skal give plads for regelmæssige opera- og balletforestillinger. Disse forpligtelser giver landsdelsscenerne en særstilling i forhold til de øvrige ikke-statslige teatre og begrundes den særlige tilskudsordning, som hjemles i forslaget § 13.

For de eksisterende landsdelsscener i Odense, Ålborg og Århus er der for så vidt kun tale om en kodificering af den gældende tilskudsordning, som efter forslag fra teaterkommissionen blev indført fra og med finansåret 1954-55, og som går ud på, at der fra statens side ydes et driftstilskud svarende til halvdelen af teatrets driftsunderskud under forudsætning af, at de respektive kommuner dækker den resterende del af underskuddet i det omfang, dette ikke kan dækkes ved tilskud fra anden side.

Udviklingen har imidlertid medført, at denne tilskudsordning ikke længere er fuldt tilfredsstillende, for så vidt angår bygningsudgifterne.

Som det fremgår af en række andre be-

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

stemmelser i lovforslaget, anses det for overordentlig vigtigt, at man forsøger at skabe og fastholde en tilfredsstillende bygnings-situation for dansk teater. Dette synspunkt ligger bag ved de foreslåede regler i lovforslagets kapitel 5, men det giver sig her det første udslag i bestemmelsen om, at stats-tilskuddet til landelsscenernes bygnings-udgifter skal ydes med $\frac{3}{4}$. Herved tilstræber man at skabe bedre mulighed for, at teaterbygningerne kan holdes i den bedst mulige stand vedligeholdelsesmæssigt og teaterteknisk, en opgave, som til stor skade for teatrene er blevet stærkt forsømt.

Lovforslaget tager ikke alene sigte på de allerede eksisterende landsdelsscener, men gør det også muligt at yde statstilskud til nye scener; såfremt der skulle vise sig basis for at oprette sådanne. Man har naturligvis herved først og fremmest de sønderjyske landsdele i tankerne. Det er for tidligt med bestemtighed at udtale sig om muligheden for at oprette en sønderjysk landsdelscene, men med særligt henblik på, at en sådan scene en dag kan blive en realitet, har man i forslaget åbnet adgang til at fravige den for de eksisterende landsdelsscener gældende tilskudsordning, således at statens tilskud i særlige tilfælde kan ydes med en større andel. Man har tillige forudset, at det i andre situationer kan være begrundet, at statens tilskud ydes med en mindre andel.

Man har endelig ønsket at muliggøre, at der uden for landsdelsscenernes kreds kan oprettes egentlige kommunale teatre, hvis opgave først og fremmest eller udelukkende er knyttet til stedet. Det foreslås derfor, at reglerne om landsdelsscenernes tilskudsordning skal kunne anvendes på kommunale teatre i almindelighed. Det gælder også og måske navnlig den nævnte regel om en ændret fastsættelse af den økonomiske fordelingsnorm mellem stat og kommune.

Rejsende teatervirksomhed udøves dels af de såkaldte institutionsteatre, d. v. s. Andelsteatret, Arte og Dansk Folkescene, dels af forskellige mere privat organiserede turnéselskaber, for tiden tre. Begge disse turnéformer har behov for økonomisk støtte direkte beregnet til opsætning og udsendelse af de enkelte forestillinger, hvormed der rejses, og for hjælp til foretagelse

af større anskaffelser og moderniseringer af det tekniske udstyr, som hvert selskab medfører på sine turneer, f. eks. belysningsanlæg. Herudover har institutions-teatrene behov for et grundtilskud til deres virksomhed. Lovforslaget giver hjemmel for disse tilskudsformer, som for grundtilskuddenes vedkommende betegner en kodificering af gældende praksis, medens de øvrige tilskudsformer er nye, for så vidt som de mindre turnerende selskaber hidtil har modtaget årlige tilskud, som fastsættes fra gang til gang, beregnet til dækning af det i hver sæson påløbne driftsunderskud. Denne ordning har skabt store likviditetsvanskeligheder for selskaberne og har i det hele ikke virket tilfredsstillende. Ved bedømmelsen af den foreslåede nyordning må det erindres, at det rejsende teater i videste forstand — herunder det kgl. teater — for store dele af befolkningen repræsenterer den eneste mulighed for kontakt med teatrets kunst. Derfor stilles der også i forslagens afsnit vedrørende teaterbygninger forskellige forslag til forbedring af det rejsende teaters lokalesituation, og der stilles endvidere som noget nyt forslag om, at der til faste teatre — og til landsdelsscenerne, når de turnerer uden for deres naturlige virkeområde — skal kunne ydes turnétilskud efter reglerne for det rejsende teater. Disse støtteforanstaltninger skulle muliggøre en forbedring af de enkelte udsendte forestillingers kvalitet og skulle samtidig kunne danne grundlag for en udvidelse af den samlede turnévirk-somhed, en udvidelse, som vil kræve et samarbejde mellem samtlige deltagende om turneernes tilrettelæggelse. For at få dette samarbejde i gang er der optaget en bestemmelse om, at turnétilskud er afhængigt af samarbejde med et fællesorgan for det rejsende teater.

Af tredivernes halve snes teatre i hovedstadsområdet er i dag kun fem tilbage, hvortil kommer en lille nyoprettet forsøgs-scene. Siden teaterkommissionen påbegyndte sit arbejde i 1954, er fem teatre nedlagt, heraf et, Riddersalen, for ganske nylig, og et teater, Allé-Scenen, kæmper i disse dage for at komme i gang efter en — forhåbentlig midlertidig — lukning. Disse kendsgerninger siger tilstrækkeligt om de kår, hvorunder de private teatre forsøger

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

at eksistere. Et rigt og levende teaterliv kræver, at der findes frie og uafhængige teatre. En teaterlov, som netop sigter på at bevare og udvikle teaterlivet, må værne om sådanne teatre. Et hovedtræk i lovforslaget er derfor etableringen af støtteformer, der så at sige indirekte giver også de private teatre sådanne eksistensbetingelser, at de ved egen indsats kan klare sig uden direkte statsstøtte i form af driftstilskud. Blandt andet herpå sigter forslagene om lån til overtagelse og til modernisering af teaterbygninger, om støtte til billetkøbsordninger og publikumsorganisationer og om lempelse af kravet om sikkerhedsstillelse. Selv når disse former for støtte er blevet effektive, kan der dog opstå krisesituationer, hvor en direkte statsstøtte til et privat teater er nødvendig. Bestemmelsen i § 16 om ydelse af tilskud til „Anden teatervirksomhed“ er beregnet på sådanne ekstraordinære situationer.

Teaterbygningsspørgsmålet er et af de mest brændende teaterproblemer. Dette hænger sammen med teatrenes vanskelige økonomiske vilkår, som medfører, at bygninger, der ønskes drevet forretningsmæssigt, ikke med fordel kan anvendes til teaterdrift, idet teatrenes indtjeningsmuligheder i de senere år ikke på langt nær har kunnet følge med stigningen i snart sagt samtlige andre erhvervs. Benyttelsen af en bygning eller et lokale til teater vil som regel betyde et økonomisk tab for bygningsejeren, når man sammenligner med, hvad der kunne opnås ved anden anvendelse, og dette forhold ligger bag mange teatres, senest Riddersalens, lukning. Antallet af teaterbygninger i hovedstaden er nu foruroligende lavt, og adskillige lokaler, som ud over landet anvendes af det rejsende teater, har måttet nedlægges som teaterlokaler, og andre drives med underskud, så lukning truer. Det må her erindres, at lukning af et enkelt teaterlokale undertiden kan medføre, at en hel egn mister muligheden for besøg af turnerende teatre.

De økonomiske vanskeligheder, som i deres alvorligste form fører til nedlæggelse af et teaterlokale, gør sig naturligvis på et langt tidligere tidspunkt gældende på den måde, at enhver større investering i byg-

ningen med henblik på at forbedre dens anvendelighed til teaterformål ophører.

Teaterbygningssituationen er således under de herskende omstændigheder ganske uholdbar, og det er simpelt hen en betingelse for den fortsatte eksistens af dansk teater, at der gøres en alvorlig indsats på dette punkt dels for overhovedet at bevare bygninger til teaterformål, dels for at sikre bygningerne for bevillingshaverne på sådanne vilkår, at en økonomisk konsolideret teatervirksomhed kan drives.

Hertil sigter lovforslagets kapitel 5. §§ 18-20 omfatter en række situationer, hvor der er hjemmel til at yde statslån til erhvervelse, til forbedring eller til nyindretning af teaterbygninger eller -lokaler. Det gælder for alle disse bestemmelser, at det er en forudsætning for ydelse af lån, at man sikrer sig, at bygninger eller lokaler fremtidigt skal stå til rådighed på rimelige vilkår til den form for teaterformål, hvortil de er bestemt. I de tilfælde, hvor der kan blive tale om investering af meget betydelige beløb, d. v. s. ved erhvervelse eller nyindretning af teaterbygninger, sker sikringen derved, at sådanne lån kun kan ydes til selvejende institutioner, hvis formål det er at drive bygningen bedst muligt til det pågældende teaters formål, en klausul, som skal sikres ved tinglysning. Det er en selvfølge, at samtlige bygningslån skal sikres ved pant i den pågældende ejendom. § 21 rummer en særlig bestemmelse om ydelse af driftstilskud til selvejende institutioner, der driver et teaterlokale, hvis et sådant tilskud er nødvendigt for at bevare bygningen til teaterformål. Der kan endvidere ydes lån til en selvejende institutions overtagelse af bygningen, for at der derved kan skabes formel mulighed for tilskudsydelsen.

En lov om teatre må — selv om den ikke gælder for det kgl. teater — også omfatte musikdramatikken: operaen, operetten og balletten.

Ganske vist er det musikdramatiske felt for tiden til behandling i den af regeringen nedsatte musikkommission, men der er gennem det arbejde, der er udført af de to institutioner Den jyske Opera og Den fynske Opera, sammen med den indsats, som også ude i landet er ydet af det kgl. teater, skabt en sådan interesse for denne

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

kunstart og lagt et sådant grundlag for en fortsættelse, at der bør skabes hjemmel for en konsolidering af det arbejde, som allerede er i gang, og i passende omfang for en udbygning af dette. En principiel omlægning af den musikdramatiske virksomhed uden for København vil først kunne tages under overvejelse, når musikkommissionens forslag foreligger, men reglerne i lovforslagets kapitel 6 er affattet således, at de også skulle kunne give hjemmel for tilskudsydelsen under en sådan eventuel nyordning.

Det er hensigten at tage hele problemkredsen omkring teateruddannelsen op til bred behandling inden for den nærmeste fremtid. Der stilles derfor ikke konkrete forslag til en nyordning på dette område, men lovforslaget indeholder i § 24 en rammebestemmelse om uddannelsen, som foruden at hjemle en tilskudsydelse under de gældende forhold vil kunne danne grundlag for gennemførelse af en principiel nyordning, når en sådan er færdig til gennemførelse.

Af den allerstørste betydning er teatrets indsats blandt børn og unge. Teatret kan spille en aktiv rolle i den almenmenneskelige opdragelse og vil som modydelse på længere sigt kunne få tilført et stort nyt publikum.

Det er i første række skolescenernes arbejde, der her har betydning.

Skolescenerne er en selvstændig og væsentlig bestanddel af dansk teaterliv, og det er af afgørende betydning, at der gennem passende tilskudsbestemmelser skabes en solid økonomisk basis for deres arbejde. Skolescenernes første opgave er naturligvis at virke for skoleungdommen, men de kan i deres arbejde også inddrage unge under fortsat uddannelse. De udfører deres opgaver dels ved at producere egne forestillinger, dels ved at købe forestillinger eller ved at organisere indkøb af billetter. Skolescenernes nære tilknytning til skolerne gør det naturligt at fastslå, at statstilskud kun kan ydes, når der samtidig ydes tilskud fra kommunal side.

I lige fortsættelse af skolescenernes arbejde står det arbejde, der udføres ved hjælp af billetkøbsordninger, og som forudsættes udvidet og udbygget.

Princippet i billetkøbsordningerne er, at der for en på forhånd afgrænset kreds af personer centralt indkøbes billetter til et fast antal årlige teaterforestillinger. Billetindkøbene bliver derved så store, at der kan opnås en rabat hos teatrene, og billetprisen for de enkelte deltagere tænkes nedbragt yderligere ved offentlige tilskud.

Sådanne billetkøbsordninger må naturligvis, når de drives med offentlige tilskud, begrænses på en fornuftig måde.

Ordningerne skal efter forslaget omfatte dels personer, som er under egentlig uddannelse, f. eks. ved højere læreanstalter, teknika, seminarier og ved en lang række andre uddannelsesinstitutioner, dels personer, som deltager i en foranstaltning inden for det almindelige oplysningsarbejde, som er støttet af det offentlige.

Billetkøbsordningerne bør dog ikke gælde for alle, der deltager i f. eks. aftenskoler, aftenhøjskoler, ungdomsklubber o. s. v., men må for disse foranstaltningers vedkommende indskrænkes til at omfatte deltagerne på områder, f. eks. litteratur og dramatik, der har en naturlig forbindelse til teatrets kunst.

Der er grund til at nære store forventninger til virkningerne af den udbygning af billetkøbsordninger, som der stilles forslag om. Teatrene indvinder et publikum dels øjeblikkeligt, dels på længere sigt gennem den almindelige teaterinteresse, som der er grund til at tro vil opstå hos mange, som i deres unge år har nydt godt af ordningerne.

I sin virkning er en billetkøbsordning således dels en folkeoplysende foranstaltning af stor værdi, dels en form for støtte til teatrene, en form, som af mange grunde langt er at foretrække fremfor den direkte tilskudsydelse. Det forudsættes, at kommunerne, ligesom når det gælder skolescenerne, må deltage i denne tilskudsydelse.

Teaterrådet, der hidtil har fungeret som ministeriets rådgiver i teaterspørgsmål, skal fortsætte og udvide denne virksomhed. Ved gennemførelsen af lovforslaget vil der opstå en lang række administrative problemer, som kun kan løses i samråd med teaterkyndige, og ikke mindst det rejsende teaters forhold kræver en sådan faglig indsigt, at det kan komme på tale at overlade arbejdet

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

med forberedelsen og muligt også med gennemførelsen af den for disse gældende tilskudsordning til teaterrådet eller et særligt organ inden for dette. Med særligt henblik på det rejsende teaters forhold foreslås det at ansætte en teaterkonsulent til bistand for teaterrådet. Konsulenten vil dog få opgaver herudover, f. eks. i forbindelse med publikumsorganisationerne, og han vil i det hele kunne øve en betydningsfuld indsats ved tilrettelæggelsen af den fremtidige teaterordning.

De beløb, der er ydet til dansk teater — bortset fra det kgl. teater — er indtil 1959 i det store og hele blevet ydet af filmsfonden. Fra og med finansåret 1959-60 blev tilskuddene til landsdelsscenerne overført fra denne fond til finansloven, men selv med denne betydelige lettelse er fondens midler ganske utilstrækkelige til at dække både teater- og filmsformål m. v. Der stilles derfor forslag om, at samtlige bevillinger til teaterformål overføres til finansloven, således at filmsfonden fritages for disse udgifter, jfr. det herom samtidig fremsatte forslag om ændring af biograteaterloven.

Den samlede støtte, der for øjeblikket ydes til de af lovforslaget omfattede teaterformål, beløber sig til omtrent 3 mill. kr., og der bliver ved lovens gennemførelse tale om en ikke uvæsentlig forøgelse af denne støtte. Udgiftsforøgelsen lader sig imidlertid ikke nøjagtigt opgøre, dels fordi lovens økonomiske virkninger på en række punkter er usikre, dels fordi en del af de hjemlede udgifter har karakter af engangsudgifter, der således ikke til stadighed vil belaste statsbudgettet. Der må imødeses årlige tilskudsudgifter på ca. 4,4 mill. kr. mod for tiden ca. 2½ mill. kr. Den største udgift herunder er tilskuddene til landsdelsscenerne, der vil udgøre noget over 1½ mill. kr. Dernæst kommer tilskuddene til det rejsende teater med ca. 1 mill. kr. og til skolescener og billetkøbsordninger med henholdsvis noget under og noget over ½ mill. kr. Blandt de forventede årlige udgifter skal tillige nævnes de foreslåede rådighedsbevillinger til bygningsformål, som er anslået til 850 000 kr. En række udgifter bliver ikke straks aktuelle og vil måske endda helt kunne undgås, men der

kan måske knyttes en rimelig forventning til, at det skal lykkes at oprette en sønderjysk landsdelsscene. Dette vil da for staten medføre en udgift på 500 000-600 000 kr. årlig. Blandt de mulige engangsudgifter er der særlig grund til at nævne udgiften til selvejende institutioners eventuelle overtagelse af teaterbygninger. Disse bygninger må i givet fald købes i det frie marked, og udgifterne kan derfor forudses at blive ret betydelige. Der er dog ingen grund til at tro, at der i den første tid vil vise sig behov for at overføre mere end måske en enkelt teaterbygning til en selvejende institution.

Det kan med udgangspunkt i de nuværende forhold for en række områders vedkommende være vanskeligt at nå frem til en sikker bedømmelse af, hvorledes loven vil komme til at virke, og da der desuden er tale om tildels ret komplicerede forhold, er der i forslaget indsat en bestemmelse om, at loven skal optages til revision senest efter fem års forløb.

Lovforslaget omfatter — som nævnt — ikke det kgl. teaters virksomhed. Dette teaters forhold vil som hidtil være reguleret ved lov nr. 40 af 14. februar 1935.

Skønt der næppe kan herske tvivl om, at loven af 1935 efterhånden trænger til revision, må jeg forbeholde mig at vende tilbage til spørgsmålet herom ved en senere lejlighed. Det vil sikkert være tingets medlemmer bekendt, at de bygningsmæssige problemer omkring det kgl. teater for tiden er til undersøgelse i et særligt udvalg, og de resultater, man når frem til på grundlag af dette udvalgs arbejde, vil være afgørende for udformningen af en eventuel nyordning af teatrets arbejdsform og administrative opbygning. Jeg skal på det nuværende tidspunkt indskrænke mig til den bemærkning, at der efter mit skøn er meget, der tyder på, at det i fremtiden vil blive nødvendigt med en ansvarlig kunstnerisk leder for hvert af de to hovedområder, som det kgl. teater dækker, skuespillet og den musikdramatiske kunst.

Når lovforslaget fremsættes på dette sene tidspunkt, er det selvsagt ikke tanken at søge det gennemført i indeværende folketingsår. Det fremsættes med henblik på en førstebehandling og en indledende udvalgs-

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

behandling og i det håb, at de tanker, som forslaget indeholder, kan blive alsidigt belyst både gennem tingets overvejelser og gennem den offentlige debat, som det kan ventes at lovforslaget vil give anledning til.

Selv om folketinget i dag står over for betydelige opgaver af vidtrækkende økonomisk karakter, har jeg i øvrigt fundet det påkrævet at fremsætte lovforslaget allerede nu umiddelbart efter dets udarbejdelse. Det vil efter min bedømmelse ikke være forsvarligt at vente yderligere med at bringe spørgsmålet om støtteforanstaltninger til dansk teater frem for det høje ting, idet det herved også må tages i betragtning, at lovforslaget tidligst kan træde i kraft om ca. et år. Som nævnt i mine indledende bemærkninger nedsattes det første teaterudvalg så langt tilbage som i 1938, og da regeringen i 1954 fandt det nødvendigt at nedsætte den store teaterkommission, var det ud fra den opfattelse, at der var et aktuelt behov for særlige foranstaltninger til ophjælpning af landets teaterforhold. I den tid, der er forløbet siden kommissionens nedsættelse, er vilkårene for dansk teater dag for dag blevet forringet. Det rejsende teater kæmper med næsten uovervindelige vanskeligheder; uden en aktiv indsats fra det offentlige side må det forudses, at den turnerende virksomhed ude omkring i landet simpelt hen vil gå i stå. I København har — som nævnt — 5 teatre måttet nedlægges, siden teaterkommissionen begyndte sit arbejde, og af de få tiloversblevne er endnu ét — i hvert fald midlertidigt — ude af drift. Sådan er situationen, og jeg føler mig overbevist om, at det er på høje tid, at teaterspørgsmålet tages op til løsning, såfremt man ønsker at bevare et levende teater her i landet.

Jeg skal hermed anbefale forslaget til lov om teatre til tingets velvillige behandling, idet jeg erklærer mig rede til en saglig og fordomsfri drøftelse af alle de af forslaget berørte problemer.

Lad mig til slut udtale det ønske, at det vil vise sig muligt at samle en bred tilslutning til gennemførelsen af en teaterlov, som kan skabe de nødvendige forudsætninger for en oplomstring af dansk teaterliv til gavn og berigelse for hele befolkningen i alle egne af landet.

Jeg skal endvidere fremsætte *forslag til lov om ændringer i biografteaterloven. (Filmsfonden).*

Lovforslaget knytter sig nøje til det samtidige fremsatte forslag til lov om teatre og indeholder de ændringer i lov nr. 117 af 13. april 1938 om biografteatervæsenets ordning, som er en nødvendig følge af, at statens tilskud til teaterformål i henhold til § 31 i teaterlovforslaget fremtidig skal søges bevilget på de årlige bevillingslove. Tilskuddene til disse formål har hidtil i det væsentlige været afholdt af de midler, der indgår i den ved biografteaterloven oprettede filmsfond.

Samtidig foreslås biografteaterlovens bestemmelser om anvendelsen af filmsfondens midler til filmformål bragt i overensstemmelse med den udvikling, der i praksis har fundet sted på dette område, hvilket navnlig indebærer, at lovens beløbsgrænser for tilskud til de enkelte formål foreslås ophævet. Disse beløbsrammer er i en årrække blevet overskredet med hjemmel i tekst-anmærkninger på finanslovene.

Endelig stilles der forslag om ophævelse af bestemmelsen om, at den del af filmsfondens midler, der ikke anvendes til de i biografteaterloven angivne formål, skal udbetales til undervisningsministeriet til understøttelse af kunstnere og videnskabsmænd samt til fremme af kunstneriske og videnskabelige formål. Denne regel er i praksis blevet administreret således, at der til undervisningsministeriet hvert år er overført et til 100 000 kr. begrænset beløb som en rådighedssum til anvendelse til de omtalte formål.

Rådighedssummen har vist sig langt fra at være tilstrækkelig til imødekommelse af det foreliggende rimelige behov, og det foreslås nu — ved lovforslagets punkt 2, § 28, stk. 4 — at fiksere dispositionsbeløbet til almene kulturelle formål til 200 000 kr. årlig og at fordele dette beløb med 50 000 kr. til de formål, der hører under undervisningsministeriets ressort, og med 150 000 kr. til de almene kulturelle opgaver, som varetages af ministeriet for kulturelle anliggender. Jeg gør i denne forbindelse opmærksom på, at langt den største del af det sagsområde, der ved hjælp af den hidtidige rådighedssum har været støttet af undervisningsministeriet, nu er overført til ministeriet for kulturelle anliggender.